



Muzaffer DİLEK

Emekli Vali ve Danıştay Üyesi

Benim Valilerim-V YILMAZ TÜRKTEKİN

Vali Yılmaz Türktekin 1936 yılında Kayseri’de doğdu. 1955 yılında Kayseri Lisesini bitirdi. 1960 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olduktan sonra Kayseri maiyet memuru olarak mesleğe giriş yaptı. Sonra sırasıyla Karaisalı, Gürpınar ve Kemalîye ilçelerinde kaymakamlık, İçişleri Bakanlığında mülkiye müfettişliği ve bakanlık özel kalem müdürlüğü yaptı. 1978 yılında Diyarbakır Valiliğine atandı. 1979 yılının son aylarında Merkez Valiliğine getirildi. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesinden sonra kurulan Bülent Ulusu Hükümeti tarafından 8 Ocak 1981 tarihinde Antalya Valiliğine atandı. 2 Şubat 1984 tarihinde ise Merkez Valiliğine atandı. 2022 yılında İstanbul’da vefat etti.

Suruç Kaymakamı olarak görev yaparken 1982 “yaz dönemi mülki idare amirleri atama kararnamesi” gecikince, yıllık iznimi kullanmak üzere Aksaray’a gittim. Bu sırada kaymakamların atama kararnamesi çıkmış ve ulusal basında yayımlanmıştı; ancak Resmî Gazete’yi takip edemediğim için bundan benim haberim olmamıştı. Kuzenlerimden birisi ulusal basında görmüş ve beni arayarak, Gazipaşa ilçesine atandığımı bildirmişti. Bu haber üzerine iznimi keserek Suruç’a döndüm ve görev ilişkiğimi keserek 15 günlük mehil müddetini Gazipaşa’da geçirdim. Buradaki görevim 15 Mayıs 1984 tarihine kadar yaklaşık 21 ay devam etti.



İlçeye geldikten sonra kaymakam konutunun perişanlığı ailece morali-mizi bozdu. Kaymakam vekilinin anesi tarafından, Gazipaşa köylerinden getirilen 3-4 fakir veya kimsesiz çocuk korumaya alınıp onların bakımıyla ilgilenilmek istenmiş, anne yaşlı, kaymakam da bekar olunca bu çocuklarla yeterince ilgilenilmemiş olmalı ki çocuklar lojmanın duvarlarını ellerine oyun veya eğitim amacıyla verilen renkli boyalarla yazboz tahtasına çevirmişler ve bununla da yetinmeyerek muhtemelen oyun olsun diye ellerine geçirdikleri sert cisimlerle duvarlarda fiziki tahribat da yapmışlar.

Bu arada ilçeye geledi 3 gün olmuştu ve resmen göreve başlamadığım için Valiliği de bilgilendirmemişim. Bu tutumumun, benim açımdan ciddi bir hata olduğunu sonradan

anladım. İlçeye geldiğime göre, göreve başlamasam da Vali Bey’i arayıp ona bilgi vermem doğru bir hareket tarzı olurmuş. Zaten 15 günlük süreyi de kullanmadım ve 5 gün sonra göreve başlamıştım. Galiba, Vali Yılmaz Türktekin’le ilk karşılaşmamızda yaşadığım hayal kırıklığında, bu özensiz davranışımın rolü oldu. Ya da ben öyle algıladım. Ancak daha göreve başlar başlamaz maruz kaldığım soğuk karşılamadan dolayı doğal olarak üzüldüm.

Vali Bey’e ziyarete gittiğimde, beni ciddi bir yüz ifadesiyle oldukça resmi karşıladı ya da bana öyle geldi. Kısa ve biraz da zoraki bir tanışmadan sonra, makamından ayrılmadan kaymakam konutunun acil olarak küçük onarım ve boya ihtiyacı olduğundan söz ederek ödenek talebinde bulundum. Konutun onarımı için gerekli olan ödenek talebime gerekçe olarak lojmanın mevcut sorunlu vaziyetini anlatırken Vali Bey, sözümü kesmeden dinledi. Konuşmam bittiğinde, “Kaymakam Bey, nedense, her gelen yeni kaymakam, bir önceki kaymakam hakkında böyle yakınmalarla gelir.” dedi. Vali Yılmaz Türktekin’in kurduğu bu sert cümleden sonraki sözlerini iyi takip edemedim. Vali Bey’den bu tarz bir cevap beklemiyordum ve tabiatıyla hem üzüldüm hem de hayal kırıklığı yaşadım. Oysa sadece kaymakam lojmanının onarıma olan ihtiyacını dile getirmiştim. Amacım kaymakam vekilini suçlamak da değildi.

Ancak Vali Bey konuyu bu şekilde ele alınca, doğal olarak söylenecek bir şey kalmamıştı. İzin isteyip makamından ayrıldım.

Vali Yılmaz Türktekin'le bu ilk ziyaretimde yaşadığım hayal kırıklığından sonraki aylar içinde Antalya'ya gitmemi gerektirecek resmi bir toplantı olmadı. Antalya- Gazipaşa arası 180 km olduğu için il merkezine gidiş geliş akaryakıt maliyeti açısından ciddi bir sorundu. Vali Bey'e yaptığım ziyaretten bir ay sonra il özel idaresi bütçesinden kaymakamlık lojmanı için önemli miktarda ödenek gönderildi. Ancak, valilikten ödenek alamayacağımı düşündüğüm için ve Vali Bey'in ödenekle ilgili ilk tavrının yol açtığı kırgınlıkla bir miktar boya alıp, hukuk fakültesi öğrencisi kuzenimle birlikte, lojmanın boya işini kendim yaptım. Sorunu bu şekilde hallettiğim için gelen ödeneği de kullanmadım. Ödeneğin şimdilik kullanım yeri kalmadığını valiliğe yazıyla bildirdim. Yaklaşık 10 gün sonra il koordinasyon toplantısı sebebiyle Antalya'ya gittim. Toplantı sonrası ilçeye dönmeden önce Vali Bey'i ziyaret ettim. Ziyaret sırasında bana, "Gönderilen lojman onarım ödeneğini neden kullanmadığını?" sordu. Ben de "Sayın Valim ihtiyacım kalmamıştı." dedim. O, alındığımı düşünmüş olmalı ki bana önceki ziyarettekinden daha farklı davrandı ya da bana öyle geldi. "Lojman konusunda biraz acele etmişsin." dedi. Bunun üzerine ben de "Efendim, zatiâlinizden ödenek isterken, ihtiyaç duyduğum paranın harcama yerini açıklamak için lojmanın olumsuz durumuna işaret etmek istemiştim. Kimsesiz çocukların yol açtığı tahribattan söz ederken, benden önceki görev yapan arkadaşları suçlamak aklımdan bile geçmedi. Sadece yanlış anlaşılırdığıma üzüldüm. Ödeneğin kullanılmamasına gelince, eşyaları yerleştirdik ve bu hali ile idare edebiliriz." dedim. Konu böylece kapandı.

Vali Yılmaz Türktekin'le daha sonraki görev dönemi çok iyi geçti. Dobra, güvenilir ve mizah anlayışı olan bir insandı.

Birlikte görev yaptığımız 18 ay içinde Vali Yılmaz Türktekin'i yakından tanıdım. İdareci ve insani kimliğiyle onu beğendim ve sevdim. Daha sonra anlatacağım bir idareci tavrını yıllar sonra valilik yaptığım illerde meslektaşlarımla yaptığım sohbet sırasında paylaştığımı hatırlıyorum. Ast ve üst ilişkilerinde uygar, destekleyici ve cesaretlendirici; meslek büyüğü olarak sevecen ve haklılık noktasında koruyucu bir valiydi. Dışarıdan bakınca sert mizaçlı gibi algılanabilirdi. Oysa özel ilişkilerinde ve görev yaklaşımında hiç de öyle değildi. Anadolu'da kullanılan bir deyimle tatlı-sert, ciddi, sevecen, disiplinli ve tavrı olan bir Vali'ydi. Sorumlu bir idarecinin tüm hassasiyetlerine sahipti. Paradoks gibi görünse de onda, gülümseyen bir yüz ifadesiyle ciddi duruş yan yana idi. Bir yanılla içten davranışlarıyla çevresini sarıp sarmalarken, diğer taraftan patavatsızlığı ve laubaliliği asla hoş görmezdi. Bu konuda hatırladığım da bağışlamazdı. Öyle bir mesafe ayarlaması yapardı ki ona saygı duymamak mümkün değildi. Esprili ve hazır cevaptı da. Hani şu lafı gediğine koyma türünden. Özetle, Vali Yılmaz Türktekin'in ne yapacağı ve ne yapmayacağı bilinirdi. Görev ilişkilerinde kaymakamların çabalarını ve davranışlarını izleyerek her birine ayrı ayrı yaklaşma mesafesi koyardı.

Diğer valilerle olduğu gibi, Vali Yılmaz Türktekin'le de mesleki anıları vardır. Aradan yıllar geçmesine rağmen bir tanesini hiç unutmadım. Valilik yaptığım sırada bunu, kaymakamlarla sohbet ederken onlara örnek olay olarak anlattığımı hatırlıyorum. Onun sözünü edeceğim tavrını gösterebilen fazla vali de tanınmadım.

Olay şu: 1983 yılının yaz aylarında 12 Eylül İdaresi tarafından, siyasal partilerin kuruluşuna izin verilerek siyasal faaliyetler kontrollü bir şekilde serbest bırakılmıştı. Kenan Evren'in açıkça desteklediği Milliyetçi Demokrasi Partisi'nin iktidara geleceğine nerdeyse kesin gözle bakılan bir siyasal süreç yaşanıyordu. Sonbaharda yapılacak seçimlerin güvenliği ile ilgili Valilikte kaymakamların da katıldığı bir toplantı yapılmıştı. Toplantıdan sonra Vali Bey, sadece, kaymakamları makam odasına çay içmeye davet etti. Güvenlik toplantısı sırasında oldukça gergin görünen Vali Bey, meslektaşlarla baş başa kalınca öfkesinin nedeni anlaşıldı. Güvenlik toplantısına başlanılmadan önce Vali Bey'le Antalya Milliyetçi Demokrasi Partisi il başkanı arasında tatsız bir telefon konuşması geçmiş. 12 Eylül Rejiminin son yılında, yapılacak ilk seçimlere katılacak siyasal partiler, bu seçim için gerekli çalışmaları başlatmışlardı. Turgut Sunalp'ın başkanlığında kurulan Milliyetçi Demokrasi Partisi (MDP), Milli Güvenlik Konseyince açıkça desteklenmekteydi. Halkçı Parti ve Anavatan Partisi ise birçok kısıtlama, engelleme ve vetolarla karşılaşmışlar; bu partiler, arka arkası gelmeyen vetolarla seçime girme imkânını oldukça zor elde etmişlerdi. Bu atmosfer içinde seçim çalışmaları devam ederken, MDP Antalya il başkanı Vali Bey'i aramış ve bir konuda buyurgan bir ifade ile bazı isteklerde bulunmuş. Vali Bey tarafından açık bir şekilde dile getirilmemiş olsa da MDP il başkanının, üstenci bir tarzda bazı taleplerde bulunduğu anlaşılıyordu. Vali Bey, kendinden beklenilecek şekilde bu konuşmaya tepki göstermiş. Muhabıtabına, "Haddini bilmesi gerektiğini, yasal olan taleplerin elbette yapılacağını, ancak ayrıcalık bekleme- mesini, ülkenin darbe ortamına bu tarz siyaset anlayışı ile getirildiğini, amiyane deyimle hala aynı yerde



Fotoğraf: Vali Türktekin ve Kaymakamlar- 1983

otlandığını söyleyerek” telefonu onun yüzüne kapatmış. Bu tatsız konuşmayı bizlerle paylaştıktan sonra, mealen şunları söyledi: “Arkadaşlar, ben iki vilayette 6 yıla yakın valilik yaptım. Her biriniz bu göreve en az benim kadar layıksınız. Seçim döneminde her parti mensubu sizlerden, hukuka uygun olup olmadığına bakmaksızın kendileri lehine tavır bekleyebilir. Bu dönemde şikayetler ve suçlamalar da çoğalır. Siyasal partilerden gelen ve hukuken engel bulunmayan talepleri özenle yerine getirin, ancak hiçbir partiye ayrıcalıklı davranmayın. Ayrıca doğru yaptığınız işlerin ve yerinde verdiğiniz kararların arkasında durun. Hukuka uygun tasarruflarınızı, anlamamakta ayak direyen ve farklı muamele beklemekte ısrar eden siyasetçilere ‘Vali Bey’in emri’ böyle demekten çekinmeyin.” dedi. Bu bir vali tavrıdır, ancak az rastlanan türden. Çünkü genel veya yerel seçimlerden sonra valiler, ortaya çıkan sonuçlar nedeniyle çoğu kez eleştirilir, hatta suçlanır. Siyasal havayı iyi analiz edenler, iktidar partisine veya

iktidara gelme şansı olan muhalefet partisine, seçim çalışmaları sırasında, ters düşmemek için eylemsizliği seçerken; bazıları da görevlerini objektif biçimde yapmayı sürdürürler. Ortaya çıkacak sorunlardan alt kademede görevlileri sorumlu tutanlar da az değildir. Bütün bu kötü uygulamalar yanında, Vali Yılmaz Türktekin gibi, maiyetine dürüst görev yapma şartıyla açık destek verip işini dürüstçe yapan valiler de vardır. Vali Bey’in bu duruşunu hiç unutmadım ve meslektaşlarımla yeri geldikçe de paylaştım. Valilik yaptığım yıllara denk gelen 2002 yılında genel seçimler ve 2004’te yerel seçimlerde ben de benzer şekilde davrandığım için seçim sürecinde muhalefette bulunan partilerden övgüler bile aldım.

Yılmaz Türktekin’in kaymakamlarla ilişkilerindeki tatlı sert tavırları yadırganmazdı. Sadece bir kaymakama mesafe koyardı, bunun sebebi de meslektaşımızın laubali denebilecek hareketleriydi. Gündoğmuş Kaymakamı merhum Hasan

Biçen’in, onun yanında ayrı bir yeri vardı. Bir araya geldiklerinde ona şaka yollu laf atmadan geçmezdi. Hasan, Japon sumo güreşçileri gibi iri yapılı, çekik gözlü ve kalkık kaşlı görüntüsü ile hoş bir karakterdi. Benim de çok sevdiğim bir insandı. Samimi ve lafını çekmez tavırlarıyla meslektaşlar ve il müdürleri nezdinde çok popüler biriydi. Yılmaz Bey de ona toplantılarda takılmayı severdi. Bir gün benim de bulunduğum sırada Hasan Biçen, Vali Bey’in makam odasına girdi. Vali Bey, ona “Eşinin sağlık durumunun nasıl olduğunu” sordu. Bu sırada Hasan’ın eşinin doğum yapması bekleniyormuş, Vali Bey’in sorusu üzerine, “Efendim 2-0 mağlubum.” deyince, Vali Bey, o bilinen yüz ifadesiyle, “Ulan, biz 3-0 mı mağlubuz(!)” diyerek onu haşladı(!) Meğerse Hasan’ın 2. çocuğu da kız doğmuş. Vali Bey’in ise üç kızı vardı.

İlçenin uzaklığı ve otomobilin benzin ödeneğinin kısıtlı olması nedeniyle Valilik’teki resmi toplantılar hariç, gerekmedikçe Antalya’ya gidilmezdi. Bir vesile ile Antalya’ya gittiğimde Vali Bey’e mutut ziyaretimi yaptım. Önündeki evraktan başını kaldırarak “Hoş geldin, Gazipaşa’da ne var ne yok?” dedi. Ben “Efendim resmi yazıya konu olacak bir yönü olmasa da adliyeye intikal eden ve Gazipaşa’da yayımlanan gazetede yer alma ihtimalinden dolayı bilmeniz gereken birkaç olay var, zamanınız varsa arz edeyim.” dedim. Bunlardan birincisi, babasından hamile kalan bir kızın dramıydı. Diğeri, göreve ilk başladığım gün kendisine İlk Öğretim Müdürü (A.T.) tarafından iş vadiyle cinsel taciz yapıldığı için şikâyet dilekçesi veren ve bu müdürün görevden uzaklaştırılmasına yol açan biçki-dikiş kursu öğreticisi bir kadınla müdürün eşinin, Gazipaşa Otobüs Terminalinde saç saça baş başa kavgasıydı. Üçüncü vakia ise mal müdürünün, maliye-

de çalışan dul bir memurun evinde bulunduğu sırada, eşi tarafından içeri girmek isterken bıçakla yaralamasıydı. Bu son olayı açıklarken, “Efendim, birlikte olduğu kadın dulmuş.” cümlesini ağzımdan kaçırdım. Talihsiz bir cümleydi. Bu laf üzerine Vali Bey o bilinen dobra üslubuyla, hatalı sözlerime dikkat çekip biraz da alay ederek, bana, “ne demek istiyorsun (!)” deyince, baltayı taş vurdüğümü anladım. Kadın memurun medeni haline ilişkin hatalı açıklamama dokunduran ve beni mahcup eden halk ağzıyla bir deyim kullanmıştı; ancak bu duruma, ihtiyatsız konuşmamla kendim yol açtığım için, onun alaylı cümlelerle yaptığı benzetmeyi sineye çektim! Elbette bayan memurla ilgili açıklamam yanlıştı. Aradan yıllar geçti, kurduğum yanlış cümleyi anımsadıkça onun tatlı sert sözlerini yeniden duyar gibi olurum.

Vali Bey yapılmakta olan il koordinasyon kurulu toplantısında, şehir merkezinde bulunan ve halk arasında “kadın Y... olarak” bilinen yerde yapılan imar planı değişikliğinin Bayındırlık ve İskân Bakanlığında onaylatılması sırasında yaşadığı sorunları ve karşılaştığı güçlükleri anlattı. O yıllarda en küçük imar planı değişikliği dahi Bakanlık onayına tabii idi. Problemlerle ilgili plan tadilatını bizzat takip etmiş ve 2 mühendisin kapisinden dolayı haylide zorlanmış. Bakanlık nezdindeki imar planı değişikliği çalışmalarında karşılaştığı bürokratik sorunları anlatmaya çalışırken, plan değişikliği yapılan mekândan söz etmesi gerekiyordu. Bu sırada toplantı tutanağını yazmakta olan Planlama Müdürü Nükhet Hanım’ın varlığını unutarak “Kadın...” dedi. Ve durdu. Salonda bulunanların birçoğu nereden söz edildiğini bildikleri için gülmeye başladılar. Vali Bey salonda kadın görevli olduğunu fark edince cümleye nasıl

devam edeceğine karar veremedi “Şeyi” diye devam etti. Başta Nükhet Hanım olmak üzere salon kahkahaya boğuldu. Tabii, Vali Bey epeyce zor anlar yaşadı...

Gazipaşa’ya atandıktan sonra Vali Bey’den kaynaklanmayan, ancak onun da bulunduğu bir ortamda, İçişleri Bakanı Selahattin Çetiner’in talihsiz bir denetimine maruz kaldım.

Suruç ilçesinden ayrılmadan kısa süre önce İçişleri Bakanı Selahattin Çetiner ve beraberindeki üst düzey Bakanlık bürokratlarını ağır-lamış, kendimce başarılı bir teftiş geçirmiştik. Bakan Bey’in ünlü Genelgelerinde, idarecilerin genel olarak neleri nasıl yapacakları ayrıntılarıyla anlatılırdı. Bu Genelgeler, meslek camiasında yadırgansa da idareciler olarak rutin uygulamalarımız arasında yer almayan, hatta varlığından haberdar dahi olmadığımız birçok önemli konuyu içerirdi. Örneğin protokol kuralları, arşiv düzenlemeleri vs. bunlar arasındaydı. Her ne kadar bazı meslektaşlar bunu önemsemese de törenler, karşılama ve genel davranışları içine alan protokol kuralları, idarenin ayrılmaz bir parçası ve genel ifadeyle ‘devletin görünümüdür’. Dolayısıyla Gazipaşa’da da bu konuda bazı noksan iş ve işlemlerin bulunması kaçınılmazdı. Hele de bu ilçede 1,5 yıldır asil kaymakam olmadığı düşünülürse... Bakan Bey’in, Suruç’ta yaptığı denetimden önce edindiğim deneyimle göreve başlar başlamaz düzeltici çalışmalara başladım. Binanın girişindeki salonun durumu çok kötü idi. Bu salonun birkaç noktasına kırlangıçlar yuva yapmıştı. Kırlangıç mevsiminde gelen ve bir türlü giriş önlenemeyen kırlangıçların girip çıktığı Kaymakamlık binası giriş bölümünün duvarları kuş pislikleriyle adeta beyaz ve hâkî renkten oluşan

tablo görünümü kazanmıştı. Kırlangıç yavrularının büyüyerek yuvadan ayrılmasından sonra birtakım tamir onarım ve boya işlerini tamamlattım. Arşiv, depo ve büroları düzene koydum. Bu arada işe köklü bir çözüm bulmak için yıllardır Kaymakamlık binasına gelip yavrularını burada büyüten kırlangıçların bir daha buraları kirletmemeleri için yapılması gerekenleri de araştırmaya başladım. Aslında çözümüm çok basitmiş. Öyle ki Kaymakamlığın ana kapısını çift kanatlı açılır-kapanır kapı haline getirilmesi yeterli oldu. Böylece Kaymakamlığı, 30 yıldır yaz aylarındaki kırlangıç işgalinden(!) kurtarmış olduk. Bu kadar hassasiyet göstermemize rağmen, Suruç’taki başarılı teftişin aksine, Gazipaşa’da kötü başlayıp sonu tatlıya bağlanan bir teftiş süreci yaşadım.

Trajikomik Bir Teftiş Öyküsü

Gazipaşa’ya geleli 4 ay olmuştu. 1982 yılının bitmesine yakın günlerde 20 Aralık’ta İçişleri Bakanı Antalya’ya geldi. Valilikten aradılar ve hazırlıklı olmamızı istediler. Bu arada Bakan; teftişe başlamış Manavgat ilçesindeki teftişte ortalığı ayağa kaldırmış, merhum Kaymakam İsmail Erzurumluoğlu’nu da bir hayli hırpalamış, sebep ise dolapların üzerine gereksiz malzemelerin bırakılmasıymış. Vali Yılmaz Türktekin, teftiş sırasında Bakan’ın yanında bulunduğundan, diğer ilçelerde benzer durumlar varsa düzeltilmesi için yanında bulunanlar vasıtasıyla gizlice talimat göndermişti. Bu talimat Kaymakamlık personeli vasıtasıyla bana iletilince de büroları tek tek kontrol ederek gözden geçirmiştik. Akşam üstü Bakan Selahattin Çetiner, beraberinde Vali Bey, Jandarma Alay Komutanı Mehmet Volkan ve Emniyet Müdürü Ahmet Karabulut olduğu halde Kaymakamlığa geldiler. Kaymakamlıkta çay ikram ettim.



Fotoğraf: <https://www.modamuzayede.com/en/product/1230028/fotograf-antalya-manavgat-oymapinar-baraji-teftisi-bakan-haluk-bayulken-ve-vali>

Antalya Manavgat Oymapınar Barajı Teftişi Bakan Haluk Bayülken ve Vali Yılmaz Türktekin (1983)

Kısa bir dinlenmeden sonra Bakan Bey, büroların teftişine başladı. Son olarak da binanın batı tarafında yerleşik İlçe Nüfus Baş Memurluğunun bürolarına gidildi. Bakan Bey, uzun boyu ve o görkemli tavrı ile sağa sola yukarıdan şöyle bir baktı. Sonra Nüfus Memuru Kazım Oğuz'un masasına eğilerek bir şeyler araştırmaya başladı. Aşağı eğilmesiyle bağırması bir oldu. Ama nasıl bir bağırma, sanki kıyamet koptu. "Kaymakam Bey, bu nedir bu!" diye bağırarak bana elinde tuttuğu soba dirseğini gösteriyordu. Ben de elimden geleni yaptığımı, anlatmaya çabalarken, o yeni eksikler bulmak için araştırmaya devam ediyordu. Bakan Bey'e cevap vermeye çalıştıkça, o daha da öfkeleniyordu. Burada Alay Komutanı beni uyarmak için ceke-timin eteğinden çekiştirmeye başladı. Bende tepkisel bir hareketle onun elini sert bir şekilde ittim. Bu tepkim üzerine Albay Mehmet Volkan, "Bakan Bey asker, ona cevap verme daha da çok sinirlendirirsin." dedi. Askerlikte üst konuşurken ast susarmış ve usul böyle imiş, ben bunu nerden bilebilirdim(?) Bana, Silvan Jandarma Eğitim Alayında yaptığım dört ay süren kısa dönem askerliğim sırasında bunu öğretmemişlerdi. Gazipaşa'daki teftiş

vesilesiyle öğrenmiş oldum. Oysaki yöneltilen bir soruya açıklayıcı yanıt vermek sivil yönetimde yadırganacak bir şey değildi.

Bu arada görülen eksikliğin tek örnek olduğunu Bakan Bey de anlamış olacak ki yeni bir hata bulamayınca öfkesi yatıştı. Vali Bey'le birlikte salona çıktık. Burada Bakan Selahattin Çetiner'in bir eli omuzumda, Kaymakamlık makamının önündeki uzun koridorda gidip gelmeye başladık. Bana "Gazipaşa'dan memnun olup olmadığını" sordu. Soru'da Kaymakamlık ve belediye çalışmalarımı başarılı bulduğumu" söyledi. Bakan'ın yumuşadığını gören Vali Bey, normalleşen havadan yararlanarak benim ilçede yaptığım düzeltme çabalarımla ilgili övücü bir şeyler söyledi. Daha sonra ayrılış hazırlıkları başladı. Bakan "Bir isteğimin olup olmadığını" sordu. Ben de "Sayın Bakanım, mevcut araç 10 yılını doldurdu, uygun bulursanız bir araca ihtiyacımız var." dedim. "Tamam, sana araç göndereceğim." dedi. İki ay sonra Renault 12 model bir otomobil gönderdi. Bakan Bey'i bunca sinirlendiren soba dirseği vakiasından(!) başka olumsuzluk ortaya çıkmadığı için, bu teftişin sonunda taksi tipi yeni bir makam aracına sahip oldum.

Bakan Bey tepkisinde haklıydı; ancak nüfus müdürünün soba dirseğini çalışma masasının dolabında muhafaza edeceğini bilmem mümkün değildi. Dolayısıyla basiretsiz bir memurun saçma sapan hareketinden kaynaklanan ve hatalı davranışından dolayı bana gösterdiği tepkinin aşırı olduğunu İçişleri Bakanı da anlamış olmalı ki gönlümü almayı ihmal etmedi. Bu denetimle tek bir hatanın, birçok olumlu çalışmaları nasıl gölgede bıraktığını anlamsız bir hale getirdiğini görmüş oldum. "Şeytan ayrıntıda gizlidir." der, bir Alman atasözü. Mülkiye Müfettişi

olarak görev yaptığım yıllarda denetlenen insanların hissiyatını anlamaya çalışmam da bu ölçsüz tepkinin önemli bir etkisi olmuştur.

Gazipaşa PTT Personelinin Dikkatsizliği Nedeniyle Antalya Valisi Yerine Denizli Valisi'ne Bağlanışının Öyküsü

1983 yılı Genel Seçimlerinden sonra Antalya'ya gitmemi gerektiren bir iş çıktı. Vilayete gitmeden önce Vali Bey'i arayıp Valiliğe gelmek istediğimi ve bir emri olup olmadığını öğrenmek için PTT görevlisine, Antalya Valiliği Özel Kalemiyle görüşmek istediğimi söyledim. O yıllarda bu gibi işler doğrudan kaymakamlar tarafından yerine getirilirdi. Yani sekreterlik müessesesi henüz yoktu. Biraz sonra "operatör "Telefonunuz hazır." dedi. Ben de "Sayın Valim, izniniz olursa Vilayete gelmek istiyorum." diye söze başladım. Karşımda değişik bir ses, "Kaymakam Bey, ben Denizli Valisi Sami Sönmez, beni mi aramıştınız?" deyince şaşkınlığımdan ne yapacağımı şaşırdım. Nezaketten hatırını sorarak ve özür dileyerek telefonu kapattım. Sami Sönmez Bey'i meslek hayatımda hiç görmemiştim ve sadece ismini biliyordum. Yaşadığım bu şok üzerine PTT müdürüne, personelinin dikkatsizliğinden dolayı sert bir ikazda bulunsam da olan olmuştu. Daha sonra Antalya Valiliği ile bağlantı kuruldu ve Vilayete geleceğimi bildirerek yola çıktım. Vali Bey'in yanına girince, gülererek "Muzaffer, buraya gelmek için Denizli Valiliğini aramışsın ve izin istemişsin, Sami'den izin isteyeceğine G...dan(!) isteseydin daha iyi olurdu(!)" dedi. Ben de PTT'nin yol açtığı iletişim kazasından duyduğum üzüntüyü dile getirdim. Tabii Yılmaz Bey'le Sami Bey'in Mülkiye Müfettişliği döneminde başlayan ve sonrasında da devam eden arkadaşlık ve samimiyet ilişkilerini bu olayla öğrenmiş oldum.

Meğer, benim telefonumdan sonra Sami Bey, Vali Yılmaz Bey'i arayarak, "Yılmaz, Gazipaşa'yı Denizli'ye mi bağladılar ki Kaymakam'ın benden izin istiyor, yoksa bizim Vilayet bölge merkezi oldu da haberimiz mi olmadı?" biçiminde dokundurmalar yapmış. PTT operatörünün dikkatsizliğinden kaynaklanan bu durum başlangıçta beni tedirgin etse de Vali Bey'in gülerek bana olayların diğer yönlerini anlatmasıyla rahatlamış oldum.

Gazipaşa'daki görevimin ikinci yılında, İçişleri Bakanlığından gönderilen telgrafla, 20 Aralık 1983 günü yapılması planlanan mülkiye müfettişliği sınavına katılmak isteyenlerin ivedi olarak başvuru yapması isteniyordu. Hiç kimseye danışmadan ve haber vermeden anında cevabi bir telgrafla, bu sınava katılacağımı bildirdim. Daha önce birlikte çalıştığım Mülkiye Müfettişi kökenli Valiler (Lütfi Tuncel ve Erdoğan Cebeci) Mülkiye Müfettişliğine başvurmam için zaman zaman telkin ve tavsiyelerde bulunmuşlardı. Bu konuda uzun süre ikilemede kalmama rağmen bu defa kararımı vermiştim. İkilemede kalmam da doğaldı. Çünkü bir yönüyle eşim çalışmıyordu ve o yıllarda müfettişlere kamu konutu tahsisi de yapılmadığından, ekonomik anlamda sorun yaşamamız kaçınılmazdı. Diğer taraftan ise oğlumun ilkokuldan sonraki eğitimine sabit bir görev yerinde devam etmesini istiyordum. Nihayetinde mülkiye müfettişliğine başvurmaya karar verdim.

Mülkiye müfettişliği için başvuru yaptığımda Kasım ayının ortalarında bulunuyorduk. Çok geçmeden İçişleri Bakanlığınca 20 Aralık 1983 tarihinde mülkiye müfettişliği mülakat sınavına katılmam için bir telgraf aldım. 10 Aralık günü Antalya'ya gittim ve Vali Bey'i ziyaret ettim. Ankara'ya gitmek için on gün izin

istedim. Ankara'da bu izini kullanırken mülkiye müfettişliği sınavına da girmeyi planlamıştım. Vali Bey'e izin dilekçemi sundum. Dilekçeye göz attı sonra gözlük çerçevesinin üstünden yüzüme sert sert bakarak "Mülkiye müfettişliğine başvurmuşsun, neden haberim olmadı?" deyince ne diyeceğimi şaşırdım! Gerçekten de söylememiştim. Yukarıda da ifade etmeye çalıştığım gibi karşılaşacağım ekonomik sorunların etkisiyle bu sınavı hem kazanmak hem de kazanmamak istiyordum. Bu nedenle de Vali Bey'e müfettişlik başvurusundan söz etmemiştim. Ben kendime göre mazeret bulmaya çalışırken, "Mülkiye müfettişliği olabilmen için olumlu görüş bildirdim." dedi. Daha sonra "Evimin olup olmadığını" sordu. Yok deyince, "Zor olmayacak mı?" dedi. Ben de "Efendim zor olacak, ama çocuğun eğitimini sabit bir şekilde sürdürmesi için bu kararı almak zorunda kaldık." diye cevap verdim. Kendisi de mülkiye müfettişliği yaptığı için sıkıntılarını ve iyi yanlarını yakından biliyordu. Çay söyledi, bu arada "Mülkiye müfettişliğine uygun bir kaymakamsın, yazı yazmayı da seviyorsun, bunlar işine yarar." dedi. Aldığım izinle Ankara'ya gittim. 9 gün gezdim ve 20 Aralık'ta İçişleri Bakanlığına gittim. Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Mustafa Demir'e uğrayıp "Mülkiye müfettişliği sınavı için geldiğimi" söyledim. Başkan yardımcısı, yapılması öngörülen sınavın iptal edildiğini, bu durumun ilgili kaymakamlıklara duyurulduğunu, yeni bir başvuru yapmama gerek olmadığını, daha sonra belirlenecek tarihte yapılan sınava çağrılacağına söyledi.

Daha sonraki gelişmelere bakınca 16 Aralık 1983 tarihinde göreve gelen Turgut Özal Hükümeti nezdinde (20 Aralık'ta yapılacak olan sınava çağrılmayan birkaç arkadaşımız adına) yapılan girişimle askeri yönetim

döneminde açılan sınav, ileri bir tarihe ertelenmiş. (Ertelenen sınav 1984 yılının nisan ayında yapıldı).

MDP seçimi kazanamadı, ama iktidara gelen Anavatan Partisi de Yılmaz Türktekin'i görevinde tutmayarak Merkez Valiliğine atadı. Vali Bey bir süre Merkez Valiliğini Ankara'da sürdürdü. Bu sırada ben de mülkiye müfettişliği mülakatı için Ankara'ya gelmiş bulunuyordum. Benim gibi mülkiye müfettişliği sınavına katılan arkadaşım Mehmet Doğan Hatipoğlu ile Kızılay'da gezerken Yılmaz Türktekin'le karşılaştık. Yanında, Erzurum Valiliğinden Merkez Valiliğine atanan Nihat Baştaç da vardı. Yılmaz Türktekin, bizim için geleceğe yönelik iyi temennilerde bulundu. Merkez Valisi Nihat Baştaç'a beni ve arkadaşımı tanıttı. Mehmet Doğan'la birlikte 1976 yılında Van'da, Nihat Baştaç'ın refakatinde 3 ay süreyle teftiş stajı yapmıştık. Nihat Bey, Yılmaz Türktekin'in bu iltifatına karşılık "Onlar, benim, kaymakam adaylığından stajyerlerim ve ben de öyle değerlendiriyorum." dedi. Valiler, belli ki, bizim gururumuzu okşamak veya bizlere moral vermek istemişlerdi. Yılmaz Bey'in hatır için laf söylemediğini bildiğim için, tabiatıyla bu taktikle karışık iltifatından dolayı içten içe mutlu oldum.

Vali Yılmaz Türktekin'le ilgili bu yazıyı hazırlarken, onun öz geçmişi ile ilgili dijital medya ortamında güvenilir hiçbir bilgiye ulaşamadım. Doğumu, ölümü ve mezun olduğu okul dahil. Yazının başlangıcındaki öz geçmişi mülkiye tarihinin 2000'li yıllardaki baskısından temin ettim. Ölümünden sonra yerel bir medyada sadece şu cümlelere rastladım: Antalya'da "Siestayı kaldıran disiplinli Vali." Bu kadar. Hayat acımasız ve insanlar vefasız... Bu güzel insan, benim dünyamda iz bırakan valilerden birisidir.

11.01.2025